הסכין המשולש מאת תומס ריים

חלום מלכות האיסלם

ראיון מוזר, מלווה בהערות של תמיהה

בפאריס אפשר להתקל כמעט בכל דבר. על כן נתקלתי יום אחד במר מ. א. גאפור.

מר מ. א. גאפור הוא הודי, יליד מדגס־קאר. אביו היה מוסלמי. אמו הינדית. סבו גידון למוות ונתלה כחוק בידי הבריטים, בשל השתתפות במריזה. מר גאפור אינו מדבר אנגלית. הוא נשיאה של האגודה הכלל־מוסלמית, שמרכזה בפאריס, וכמו כן הוא משמש כמזכירן הכללי של האגודה ההודית בצרפת, של ההתאחדות ההינדית־מוסלמית בצרפת וחבר בליגה העולמית למניעת רדי־פות גזעיות ואנטישמיות.

מצחיק גורא, כל כך הרבה וועדים, אגודות, הסתדרויות והתאחדויות. ובכל זאת, האיש גאפור הוא בעל השפעה ובעל מהלכים בחו־גים שהאינטרסים שלהם משתרעים מקראצ׳י עד טנג׳יר. הוא ידיד אישי לג׳וואהארלאל נהרו, קרישנה מאנון, אף היה ידיד למנוח ס:בחאס צ׳נדרה בוז *, למרות הבדלי ה־דעות ביניהם.

הוא חבר מכובד בועד הצרפתי לקידום ענייני צפון־אפריקה, וועד שבו יושבים אנ־שים כמו פרנסואה מוריאק. עיקר עיסוקו בשנים האחרונות היה בבעיית צפון־אפריקה. כתוצאה מכך ביקרה המשטרה הצרפתית לפני שנה במשרדו, ערכה חיפוש מקיף, החרימה את כל הארכיונים וגזרה על האגודה להפסיק את פעילותה.

* * *

מובנו האמיתי של הקוראן

את הראיון הבא, שנתן לי מר גאפור בחדרי, ליד אוני דה ואגראם, אני מוסר כלשונו, כלווית הערות. אינני יכול להימנע מההערות הללו, כי הן באות ללמד על המח־שבות שהתרוצצו במוחי כאשר שמעתי את דבריו. אי אפשר להבין שיחה בין שני אנשים אם לא יודעים מהן המחשבות שהת־רוצצו בירכתי מוחם באותה שעה. אני יודע פחות או יותר מה חשבתי אני. רשות הדי־בור למר גאפור.

ש: מר גאפור, מהי מטרת האגודה הכלל־מוסלמית?

ת: מטרתה לעורר את כל המוסלמים בעולם לפרוק מעליהם את עול האימפריא־ליזם המערבי ולארגנם בקהיליה מוסלמית.

(אני לעצמי: ימי הבינים. מדינה תיאו־קראטית. חג׳ אמין אל־חוסיני. אנא חאן. איך הוא מתאר לעצמו בימינו מין מכנה־משותף שכזה?)

בקול רם: האם אין זה אותו הדבר אליו שואפים גם הליגה המוסלמית, גם האחים המוסלמים וגם הליגה הערבית?

הוא: אין זה בדיוק אותו הדבר, למרות הדמיון בשם. הליגה הערבית היא מעיקרה מכשיר פיאודאלי, שהוקם בידי מעצמות ה־מערב כדי לעצור את הקומוניזם. הממשלות החברות בליגה הערבית אינן עושות דבר לקידום ארצותיהן ולשחרורן המלא והסופי. אחדות פאן־ערבית או פאן־מוסלמית בצל האימפריאליזם הופכת את הדת למכשיר לניצול ההמונים. אין זה מובנו המקורי של האיסלאם.

אשר לאחים המוסלמים, הרי הם תנועה ריאקציונית, השואפת להחזיר את הגלגל אחו־רנית. הם דוגלים באלמות, גזענות ובשאר עקרונות הנוגדים את רוח האיסלאם, שהינה דת סובלנית. ובאשר לליגה המוסלמית ב־פאקיסטאן, הרי עצם השם „פאקיסטאן" הוא סיסמת מלחמה גזענית. פירוש המילה „פא־קיסטאן" הוא „ארץ הקודש", ומ„ארץ הקודש" ועד ל„מלחמת הקודש" רק פסיעה אחת. פאקיסטאן הוקמה בידי אנגליה ואמריקה כדי לשמש בית־נשק אסיאתי נגד הקומוניזם ושוט לגיפף בו על הודו. לעמי אסיה אין כל ענין לשרת את עניינו של המערב.

(לעצמי: האיש הזה מבין היטב את העק־רונות העצובים של המשחק המדיני. יחד עם זה, הוא מקווה להשיב על השאלות הבוערות הללו בנאיביות של רפורמטר דתי. איך אפשר למשוח את גלגלי התעשייה בשמן הדת? האם גם אדם נאור כמותו חייב להביא סמוכים לדעותיו מ„מובנו האמיתי של הקוראן?")

* * *

ערמומיים כמו שדים

ש: האם אפשר, לדעתך, לארגן חברה מודרנית על יסודות הדת?

ת: בהחלט. לאיסלאם אין כנסיה. זוהי דת חפשית. לפי עקרונות האיסלאם אחראי כל אדם בפני אלהיו באורח חפשי ועצמאי, ללא כל מתוכים. בחברה המוסלמית מותר יהיה לכל אדם לרכז בידו רק מינימום של קניין פרטי, כל השאר יהיה רכוש המדינה. האדם הלבן, המרכז בידיו כיום את מרבית הקניין החומרי של העולם הזה, חושש מפני הצהובים והשחורים המתרבים במהירות. אם יתרבו יתר על המידה, ירצו גם הם ליטול לעצמם חלק מהקניינים הללו. לשם הגנה עליהם מוכן האיש המערבי לצאת למלחמות השמד. רק הגבלה עליונה על חופש הקניין הפרטי תשים קץ למלחמות.

(זה לא איסלאם. זה אוטופיזם אירופי, יוגיזם הודי, ובכלל לא חשוב מה זה. אולי הוא לא כל כך תמים ולא כל כך מוסלמי. אולי הוא פשוט יודע שהאיסלאם הוא עדיין כוח כביר, ואולי הוא סבור שרק בסיסמת האיסלאם אפשר להניע את עמי אסיה לגרש את הקולוניאליזם — אם לא בקומוניזם.

מי יודע אצל אלה הרומנטיקאים, לפעמים הם ערמומיים כמו שדים. גנדי הקדוש היה דיפלומט ערום בחסד עליון. נהרו, האריס־טוקרט איש המוסר, עדיין לא הכיר בזכותה של מדינת ישראל להתקיים — כי הוא מעוניין בקולות הערבים. לא חכמה, כולם מעוניינים בקולות. קרישנה מאנון הוא אחד הדיפלו־מטים המזהירים בעולם כיום.)

* * *

עמי אסיה בעקבות הודו

ש: מה מקומה של האשה בחברה ה־מוסלמית?

ת: הקוראן לא שלל מהאשה כל זכויות.

ש: האם ידוע לך שחוגים פוליטיים ב־אמריקה משתעשעים בחלום מלכות האיס־לאם, שתלכד את כל העמים המוסלמיים מקראצ׳י עד טנג׳יר במלחמה נגד הקומו־ניזם?

ת: ברוסיה יש 50 מיליון מוסלמים. (איזו תשובה!)

ש: מה יחסך למדינת ישראל?

ת: אין שום גורם אובייקטיבי מוצדק למתיחות בין ישראל לערב. אולם כל עוד תשמשנה גם ישראל וגם מדינות ערב ככדורי משחק בידי האימפריאליזם, לא יבוא הקץ למתיחות זאת. מדינת ישראל חזקה ומפו־תחת מבחינה תעשייתית תגזול מאת האימ־פריאליזם את השליטה הכלכלית באיזור. אותו מצב קיים באותה צורה גם בין הודו ופאקיסטאן.

(יופי! אם כך, מדוע לא הכיר נהרו במ־דינת ישראל?)

ש: האם אתה מכיר בקיומה של מדינת ישראל?

ת: אני מכיר בקיומו של כל עם ובנ־כותו של כל עם להקים לו מדינה.

ש: אם אתה מסיף לקהיליה מוסלמית, מה תעשה בהודו?

ת: הודו תהיה מנהיגת העולם המוסלמי. (לא פחות ולא יותר. הוא אפילו אינו מגיד עפעף. בכלל לא נדמה לו שהיתה איזו סתירה כלשהי בדבריו. הוא אינו זקוק להגיון שלנו.)

ש: מדוע?

ת: הודו, תחת הנהגתו של נהרו, תל־מידו של גנדי, היתה הראשונה להניף את דגל האנטי־קולוניאליזם באסיה. כל מדינות אסיה, לרבות אינדונזיה המוסלמית־אורטודוק־סית ומצרים של עבד אל־נאצר, הכירו במנ־היגותה הבלתי מעורערת של הודו. נהרו הורה לעמי אסיה דרך ללכת בה במדיניות הבינלאומית. כל עמי אסיה ילכו אחריו בדרך זו.

* * *

מלחמה בלתי אינפאנטילית

רטי הראיון האחרים אינם חשובים ואינם עניין לכאן. דובר שם על קשיין הכלכליים של נהרו. על האנגלים הממזרים, שהתנו את יציאתם מהודו בתנאי שיורשה למהרדות להוציא את כספם מהודו ולהפ־קידו בבנקים אמריקאיים. וכך התרוקנה הודו מכל מלאי הזהב שהיה לה, שהיה אחד הגדו־לים בעולם. דובר שם על צפון־אפריקה. על מנהיג הברברים, אל־גלאווי, המרכז בידיו את כל רשת בתי הבושת של מאראקש. ועל עוד הרבה והרבה עניינים.

בסיכום: כל העניין יכול להיראות מצ־חיק ואבסורדי, בעיני מי שרוצה לצחוק. מרכסיזם מוסלמי. מרכסיזם בודהיסטי. מרכ־סיזם הינדואי. האנגלים צחקו מאיש אחד שהטיף לגידול עזים וטחית אריגים בבית. אבל הם יצאו מהודו והיום נמכרים אריגים מתוצרת הודו בשווקי אנגליה במחירים המע־מידים את מנצ׳סטר במצב עדין. נורא מצ־חיק, איך אנשים כאלה מסוגלים לערבב בר־צינות הגמורה ביותר את כל התורות החבר־תיות המודרניות עם כל הדתות העתיקות.

הצרה היא שאנשים מסוג זה הם הקובעים היום את דמותה של אסיה, ומחר יקבעו את דמותו של העולם. עם כל הבלבול האינ־פאנטילי שבתורות הללו, הם נלחמים באופן בלתי־אינפאנטילי ובלתי־מבולבל בקולוניאליזם ובמלחמת העולם השלישית. קשה להבין אותם באמת־המידה האירופית, אך הם אינם אירופים. ובעיית פאקיסטאן וצפון אפריקה אינן כה רחוקות כפי שנדמה, ומותר לאיש אחד לעסוק בשניהם. גנדי היה עובד אלי־לים. אז מה? שסות לא לנסות להבין את האנשים הללו. גם את אליל השלום כדאי לעבוד לפעמים.

---

* המנהיג הפאשיסטי ההודי שייסד צבא הודי בגולה בחסות היפאנים.

* קאריקטורה מתוך השבועון המצרי רוז אל־יוסף, המתארת את מדינות אסיה יושי־בות על הפיל של ועידת ז׳קארטה ויורות פגז בשם הנייטראליות על מדינות המערב, שעה שפאקיסטאן מנסה להפריע ונורי סעיד העיראקי נופל מן הפיל.

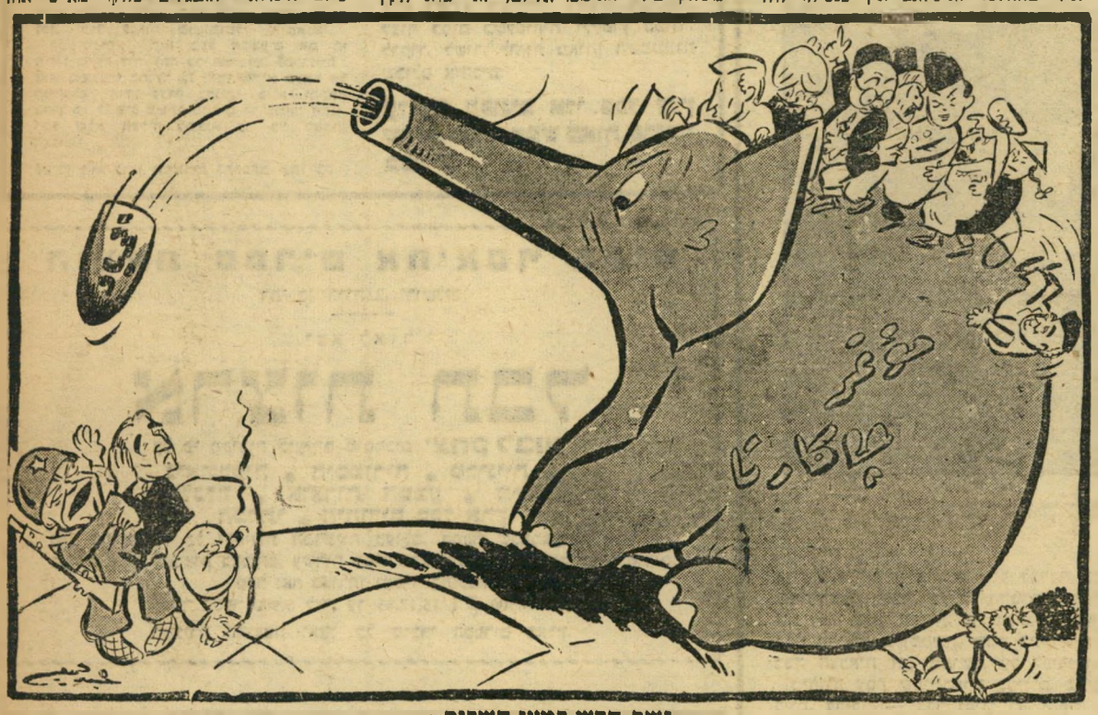

„נשק חדש למען השלום"*